

25. 2. 2015

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Náklady trestního řízení

Pojetí trestního procesu, které je založeno na zahájení řízení ex offo, se značným způsobem odlišuje od pojetí civilního procesu. Tyto rozdíly se dotýkají mimo jiné i samotné podstaty nákladů trestního řízení a způsobu jejich úhrady. Dle ustanovení § 151 odst. 1 zákona č. [141/1961](#) Sb., o trestním řízení soudním (dále jen jako „TŘ“), totiž platí, že náklady trestního řízení nese stát. Tato zásada ale samozřejmě neplatí bez výjimky.

Stát sice nenesení vlastní náklady obviněného, zúčastněné osoby a poškozeného, ani vydání způsobená zvolením obhájce anebo zmocněnce, ale na druhou stranu nese náklady spojené s nutnou obhajobou, avšak pouze případě, že se jedná o nutnou obhajobu při podání stížnosti pro porušení zákona. V ostatních případech nutné obhajoby stát po odsouzeném uhrazení těchto nákladů požaduje (viz níže).

Zákon v ustanovení § 152 TŘ stanoví, kdy je stát **oprávněn žádat uhrazení nákladů trestního řízení po obžalovaném, který byl pravomocně uznán vinným**. Tato podmínka je splněna i v případě, že soud upustil od potrestání, případně upustil od potrestání za současného uložení ochranného léčení nebo zabezpečovací detence nebo podmíněně upustil od potrestání a současně stanovil nad obžalovaný dohled (dle ustanovení § 46-48 zákona č. [40/2009](#) Sb., trestní zákoník, dále jen jako „TZ“), upustil od uložení souhrnného trestu (dle ustanovení § 44 TZ), nebo trest dle ustanovení § 227 TŘ neuložil, nebo soud ihned po právní moci rozsudku rozhodl dle ustanovení § 368 TŘ o účasti obžalovaného na amnestii prezidenta republiky.[1] V takovém případě pak může stát žádat po odsouzeném:

- a) náklady spojené s výkonem vazby;
- b) odměnu a hotové výdaje uhrazené ustanovenému obhájci státem, pokud nemá odsouzený nárok na obhajobu bezplatnou;
- c) náklady spojené s využitím elektronického kontrolního systému při podmíněném propuštění z výkonu trestu odnětí svobody;
- d) náklady spojené s výkonem trestu odnětí svobody a s výkonem trestu domácího vězení; a
- e) paušální částkou stanovené ostatní náklady, jež nese stát.

Náklady spojené s výkonem vazby

Výše nákladů spojených s výkonem vazby činí dle ustanovení § 10 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. [10/2000](#) Sb., o srážkách z odměny osob, které jsou ve výkonu trestu odnětí svobody zaměstnány, o výkonu rozhodnutí srážkami z odměny těchto osob a chovanců zvláštních výchovných zařízení a o úhradě dalších nákladů (dále jen jako „Vyhláška č. [10/2000](#) Sb.“), částku ve výši **45 Kč za každý započatý kalendářní den** příslušného kalendářního měsíce trvání vazby.

Tyto náklady však není možné požadovat (i) za dobu, po kterou je osobě ve výkonu vazby poskytována ústavní nebo nemocniční péče, je-li tato osoba pojištěna v souladu se zákonem[2]; (ii) v případě zrušení rozhodnutí o vzetí obviněného do vazby (i když byl tento následně pravomocně uznán vinným)[3].

Odměna a hotové výdaje uhrazené obhájci ustanovenému státem

Jak bylo uvedeno výše, stát nenese vlastní náklady obviněného, a dalších osob, ani vydání způsobená zvolením obhájce a zmocněnce. Jelikož je ale možné, že trestní řízení velmi citelně zasáhne do základních lidských práv a svobod jedince, zakotvil zákonodárce v ustanovení § 36 a násl. TŘ institut nutné obhajoby.

Zákon dává obviněnému možnost si svého obhájce zvolit, a případně požádat o obhajobu bezplatnou nebo za sníženou odměnu. Pokud si obviněný obhájce nezvolí, je mu soudem ustanoven. V takovém případě nese náklady na obhajobu zpočátku stát. V případě pravomocného odsouzení obviněného je ale stát oprávněn tyto náklady na odměnu, přisouzenou[4] obhájci dle Vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. [177/1996](#) Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (dále jen jako „Advokátní tarif“), následně vymáhat po odsouzeném. Výše této odměny vychází z tarifní hodnoty uvedené v ustanovení § 10 odst. 2, 3 Advokátního tarifu, která se však s ohledem na obhajobu ex offio, snižuje dle ustanovení § 12a Advokátního tarifu o 20%.

Náklady spojené s využitím elektronického kontrolního systému při podmíněném propuštění z výkonu trestu odnětí svobody

Při rozhodování o nákladech spojených s využitím elektronického monitoringu se podle ustanovení § 155 odst. 3 TŘ použijí zvláštní právní předpisy upravující náhrady nákladů spojené s výkonem trestu domácího vězení a způsob úhrady, čímž je myšlena Vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. [458/2009](#) Sb., kterou se stanoví denní sazba připadající na náklady spojené s výkonem trestu domácího vězení a způsob úhrady (dále jen jako „Vyhláška č. [458/2009](#) Sb.“). Podle ustanovení § 1 Vyhlášky č. [458/2009](#) Sb., pak denní sazba těchto nákladů činí 50 Kč za každý kalendářní den, ve kterém odsouzený alespoň zčásti vykonal trest domácího vězení.

Náklady spojené s výkonem trestu odnětí svobody

Náklady spojené s výkonem trestu odnětí svobody zakotvené v zákoně č. [169/1999](#) Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů (dále jen jako „ZoVT“), jsou nejčastěji sráženy z odměny za práci odsouzeného, popřípadě z peněžních prostředků, které má odsouzený uložené ve věznicích.

Dle ustanovení § 35 odst. 2 ZoVT není možné po odsouzeném požadovat úhradu těchto nákladů po dobu, kdy (i) nebyl nezaviněně zařazen do práce[5]; (ii) nedovršil 18 rok věku; (iii) mu byla poskytována lůžková zdravotní péče[6]; (iv) byl zařazen do vzdělávacího nebo terapeutického programu s dobou výuky nebo terapie nejméně 21 výukových hodin týdně; (v) trest dočasně nevykonával; anebo (vi) byl účasten na soudním jednání v postavení svědka nebo poškozeného.

Rozhodování o povinnosti k úhradě nákladů souvisejících s výkonem trestu je svěřeno dle ustanovení § 9 Vyhlášky č. [10/2000](#) Sb., řediteli věznic, ve které je odsouzený umístěn. **V případě, že odsouzený ve výkonu trestu vykonává pracovní činnost, použije se dle ustanovení § 3 Vyhlášky č. [10/2000](#) Sb. k úhradě těchto nákladů 32 % čisté odměny odsouzeného, nejvýše však 1 500 Kč za kalendářní měsíc na srážky k úhradě nákladů výkonu trestu.** Pokud ale odsouzený odmítl pracovat nebo bez důvodu do práce nenastoupil, se vyměří úhrada nákladů výkonu trestu ve výši 50 Kč za den. V případě odsouzeného, který pobírá důchod nebo výsluhový příspěvek,

se k úhradě nákladů výkonu trestu použije 40 % z důchodu nebo výsluhového příspěvku.

Ostatní náklady, jež nese stát

Náhrada ostatních nákladů, které nese stát, je **stanovena paušálně** Vyhláškou Ministerstva spravedlnosti č. [312/1995](#) Sb., kterou se stanoví paušální částka nákladů trestního řízení (dále jen jako „Vyhláška č. [312/1995](#) Sb.“), a to následovně:

- 2.000,- Kč ve věcech, v nichž došlo k vydání trestního příkazu, který nabyl právní moci,
- 4.000,- Kč v ostatních věcech, v nichž řízení v prvním stupni bylo vedeno před okresním soudem[7],
- 6.000,- Kč ve věcech, v nichž bylo řízení v prvním stupni vedeno před krajským soudem.

Pokud byl v trestním řízení vypracován znalecký posudek, zvyšuje Vyhláška č. [312/1995](#) Sb. ve svém ustanovení § 3 paušální částku ostatních nákladů trestního řízení o 7.000,- Kč, pokud byli přibráni k podání znaleckého posudku nejméně dva znalci (v ostatních případech pak o částku 3.800 Kč).

V ustanovení § 153 odst. 1 TŘ s odkazem na ustanovení § 3a Vyhlášky č. [312/1995](#) Sb. je pak zakotvena paušální částka nákladů (ve výši 10.000,- Kč), kterou je povinen uhradit státu ten, kdo podal bezvýsledně dovolání nebo návrh na obnovu řízení (a to samozřejmě spolu s odměnou a hotovými výdaji obhájce, pokud mu byl v této souvislosti ustanoven).

Poškozený

Při posuzování nákladů trestního řízení nelze opomenout ani náklady poškozeného potřebné k účelnému uplatnění jeho nároku na náhradu škody nebo nemajetkové újmy (případně na vydání bezdůvodného obohacení) v trestním řízení. **Tyto náklady poškozeného je dle ustanovení § 154 odst. 1 TŘ odsouzený povinen poškozenému uhradit, byl-li poškozenému alespoň zčásti[8] přiznán nárok na náhradu škody nebo nemajetkové újmy v penězích nebo na vydání bezdůvodného obohacení.**

Za náklady potřebné k účelnému uplatnění nároku je nutné považovat všechny náklady, které poškozenému nebo jeho zmocněnci vznikly v souvislosti s konkrétním trestním řízením. Tím jsou myšleny zejména hotové výdaje (jízdné k soudu, případně náklady na ubytování a stravu v souvislosti s jednáním ve věci, ztráta na výdělků), náklady za vyhotovení znaleckého posudku, bylo - li jej třeba k uplatnění nároku, případně i hotové výdaje zmocněnce, pokud si jej poškozený zvolil (je-li zmocněnec advokátem, určí se jeho odměna dle Advokátního tarifu).

Správa pohledávek

Při správě placení všech výše uvedených pohledávek se dle ustanovení § 152a TŘ postupuje v souladu se zákonem č. [280/2009](#) Sb., daňový řád (dále jen jako „DŘ“), což umožňuje ve smyslu ustanovení § 161 DŘ aplikovat díky tzv. principu dělené správy rovněž ustanovení § 149 a násl. DŘ, týkající se obecných ustanovení o správě daní,[9] která ve svém důsledku znamená, že nejčastějším orgánem, který vymáhá náklady trestního řízení, je Vězeňská služba České republiky.

Závěr

Vzhledem k širokému výčtu jednotlivých položek, ze kterých se náklady trestního řízení skládají, je možné vyvodit, že náklady trestního řízení mohou dosáhnout řádově desítek tisíc korun českých. Samozřejmě podle náročnosti dokazování, délky řízení, nebo počtu provedených úkonů. Oprávněnost požadavku úhrady těchto nákladů po odsouzeném je pak s ohledem na spravedlnost a samotnou výši skutečných nákladů trestního řízení (které obvykle přesahují náklady stanovené zákonem paušálně)

neoddiskutovatelná.

Mgr. Michal Švec,
advokátní koncipient

[KŠD LEGAL advokátní kancelář s.r.o.](#)

CITY TOWER
Hvězdova 1716/2b
140 00 Praha 4

Tel.: +420 221 412 611

Fax: +420 222 254 030

e-mail: ksd.law@ksd.cz

[1] ŠÁMAL, P. Trestní řád: komentář. 7., dopl. a přeprac. vyd. Praha: C.H. Beck, 2013, s. 1835-1836.

[2] Viz § 10 odst. 2 Vyhlášky č. [10/2000](#) Sb.

[3] ŠÁMAL, P. Trestní řád: komentář. 7., dopl. a přeprac. vyd. Praha: C.H. Beck, 2013, s. 1836.

[4] Obhájce musí uplatnit nárok na náhradu odměny a náhrady hotových výdajů vůči státu v prekluzivní lhůtě 1 roku ode dne, kdy se dozvěděl, že povinnost obhajovat skončila, jinak nárok zaniká. O výši odměny obhájce rozhodne usnesením dle ustanovení § 151 odst. 3 TŘ orgán činný v trestním řízení, který vedl řízení v době, kdy obhájci skončila povinnost obhajovat.

[5] Pokud zároveň nebyl poživitelem důchodu nebo výsluhového příspěvku nebo neobdržel v kalendářním měsíci peníze na účet v úschově.

[6] S výjimkou případů uvedených v § 36 odst. 2 ZoVT.

[7] A tedy de facto i v případě, kdy došlo k podání odporu proti trestnímu příkazu.

[8] Soud dle ustanovení § 154 odst. 2 TŘ rozhodne na návrh poškozeného o tom, že se odsouzenému ukládá povinnost uhradit poškozenému zcela nebo zčásti náklady související s účastí poškozeného v trestním řízení, i v případě, že poškozenému nebyl přiznán nárok na náhradu škody nebo nemajetkové újmy v penězích nebo na vydání bezdůvodného obohacení ani zčásti, avšak pouze v případě, kdy tomu nebrání povaha věci a okolnosti případu (zejména spoluzavinění poškozeného).

[9] ŠÁMAL, P. Trestní řád: komentář. 7., dopl. a přeprac. vyd. Praha: C.H. Beck, 2013, s. 1847-1848.

Další články:

- [Zkreslené vzpomínky v trestním řízení vedeném pro pohlavní zneužívání](#)
- [Přenositelnost důkazů z daňového do trestního řízení](#)
- [Praktický návod na úspěch žádosti o podmíněné propuštění od roku 2026](#)
- [Přijetí prohlášení viny a povinnost soudu vypořádat námitky poškozeného](#)
- [Podmínky pro uložení trestu vyhoštění cizince](#)
- [Zamyšlení nad systémem alternativních trestů: poznámky na pozadí mezinárodní vědecké konference „Rethinking Sentencing: Are We Getting Justice Right?“](#)
- [Správné určení počátku běhu lhůty pro podání stížnosti proti usnesení soudu, kterým se nařizuje výkon trestu odnětí svobody](#)
- [Rozšiřování státní moci při implementaci acquis EU: český fenomén gold-platingu na příkladu konfiskační směrnice](#)
- [Změna způsobu určování výše peněžité pomoci obětem: Řešení všech dosavadních problémů?](#)
- [Uplatnění adhezního nároku v trestním řízení a správním řízení](#)
- [Novela § 196 trestního zákoníku: racionální korekce, nebo oslabení ochrany dítěte?](#)